

CUBELLES

ERMITA DE SANT JAUME

Localització: Quadra de Rocacrespa
(Cubelles)

Datació: Finals segle XIX i principis segle XX.

Estil arquitectònic: Sense especificar.

HISTÒRIA DEL CONJUNT

La capella forma part de les caseries de la Quadra de Rocacrespa i sembla tenir els seus orígens l'any 1556, segons es desprèn de la inscripció de la dovella central de l'arc de la porta d'accés a l'edifici. Tanmateix, l'antiga quadra apareix documentada per primer cop l'any 977, en l'escriptura de venda del castell de Sant Esteve de Castellet, el 999, en l'escriptura de venda del lloc de Rocacrespa del compte Borrell a Gombau de Besora, i el 1072 en la donació de terra de Deudat Bernat a la Canonja de la Santa Creu i Santa Eulàlia. L'any 1128 apareix citat el lloc de Rocacrespa en el testament de Ramon Miró, contingut al cartolari de Sant Cugat del Vallés, i esmentat com a quadra del terme de Cubelles en el Reial Privilegi de 1232.

El 1251 i 1260 la quadra de Rocacrespa és propietat del noble Berenguer de

Montserrat, i també apareix citada en un privilegi de Jaume I de 1257. Segons un fogatge de 1358, hi havia onze focs i era propietat de Saurina de Montbui; en un del 1358-78 se citen 11 focs i són propietat de Guillem de Lledó; en un altre de 1365-1370 se'n citen setze, juntament amb els de la quadra de Sant Pere, i són propietat del noble Ramonich Dortal. La quadra de Rocacrespa va ser donada pel rei Pere III a Bernat Fortià el 1380 i, el 1387, Joan I va donar l'esmentada quadra a la seva muller Violant de Barr¹. Segons el fogatge de 1497, la quadra de Rocacrespa era de Joana de Masdovelles, amb tres focs, el mateix nombre que apareixen el 1508 i el 1515, i que se n'amplirien a cinc el 1553. En

¹ Llocs singulars de la comarca del Garraf. Dins: <https://llocssingularsgarraf.wordpress.com/> [Consultada 5-6-2016] 2 Avinyó, Joan, Papers relatius a la parròquia de Santa Maria de Cubelles (prop de Vilanova i la Geltrú, Barcelona) i termes veïns. Una llibreta, dos mapes i quantitat de papers amb notes històriques transcrits d'antics documents i observacions de caràcter parroquial aplegats per Mn. Avinyó al començament del segle XX. Donatiu de Mn. P. M. Bordoy, vers el 1940 p. 77.

CUBELLES

ERMITA DE SANT JAUME

una escriptura del segle XVI apareixen esmentats Gabriel Miquel i Joan Vilella de Rocacrespa. El 1561 el senyor de Rocacrespa és Andreu Cucurella. El 1565, ho és Gabriel Vilanova, el qual encarrega una pallissa nova i la reparació del trull al mestre de cases Martí Mages. El 29 de maig de 1599 la família Vilanova determinà vendre aquesta propietat a la Pia Almoina de la Seu de Barcelona, encara que es reserva una de les parts de les peces de terra. Segons la documentació, la capella de Sant Jaume de Rocacrespa ja existia l'any 1571, data en què apareix esmentada en un arrendament del 27 d'abril. També surt documentada en el testament de Bernat de Vilanova i Panyella de l'any 1627, on hi ha una clàusula sobre el manteniment de l'esmentada capella.

Segons Joan Avinyó, l'edifici actual no està situat al mateix lloc que ocupava el 1638, sinó que aleshores estava emplaçat en el lloc on avui hi ha l'era. De tot això es pot deduir que la seva construcció es posterior a aquesta data.

Duran el segle XVIII, Rocacrespa i Gallifa formaven un ajuntament separat de Cubelles, que el 1787 tenia 186 habitants. El conjunt de Rocacrespa està format per 6 edificis de tipologia popular, can Segura, Can Roviroso, Can Merceret, Can Solà, Cal Frare i les Casetes².

EXTERIOR DE L'ESGLÉSIA

L'església és d'una sola nau i està coberta a dues vessants de teula. El conjunt es troba emblanquinat i decorat amb elements de maó vist i es completa amb una tanca que presenta una porta d'accés de ferradura.

Segons Avinyó, la capella sembla inspirada formalment en l'arquitectura procalifal catalana del segle X. Aquest estil arquitectònic no va tenir continuació després del segle XI, a banda de l'estil modernista de finals del segle XIX i començaments del XX, que influït pel pensament romàntic vuitcentista va adoptar formes d'origen tradicional, històric o llegendari d'inspiració àrab i va sorgir una tendència estilística basada en les formes artístiques de l'edat mitjana.

La presència d'elements medievalitzants transformats i la utilització de l'obra vista, ens permetria formular la hipòtesi que aquest edifici va ser construït a finals del segle XIX o principis del XX.

Façana

La porta d'accés de la façana, adovellada, presenta un arc de mig punt.

Campanar i campanes

Al vèrtex de la teulada hi ha un petit campanar de cadireta.

² *Quaderns científics i tècnics de restauració monumental n° 10*. Diputació de Barcelona, 1998. Pgs. 83-84.

CUBELLES

ERMITA DE SANT JAUME

BIBLIOGRAFIA

Llibres i revistes

- *Avinyó, Joan, Papers relatius a la parròquia de Santa Maria de Cubelles (prop de Vilanova i la Geltrú, Barcelona) i termes veïns.* Una llibreta, dos mapes i quantitat de papers amb notes històriques transcrites d'antics documents i observacions de caràcter parroquial aplegats per Mn. Avinyó al començament del segle XX. Donatiu de Mn. P. M. Bordoy, vers el 1940.
- *Quaderns científics i tècnics de restauració monumental n° 10.* [Barcelona] : Diputació de Barcelona, 1998

Recursos electrònics

- Generalitat de Catalunya. Direcció General del Patrimoni Artístic i arquitectònic.
<httpS://extranet.cultura.gencat.cat/eGI/PCI>
- Llocs singulars de la comarca del Garraf. Dins:
<https://llocssingularsgarraf.wordpress.com/>
- Pinos. Núria, *Apunts sobre l'arquitectura del terme municipal de Cubelles. Quaderns científics i tècnics de restauració monumental.* [Barcelona: Diputació de Barcelona] Dins:
<http://www.diba.cat/documents/429042/4875fa0c-a663-4793-ae4-6dca4fe50de4>